

TYDENNÍ HLASATEL

— ČASOPIS —

věnovaný zájmem Česko-Amerického pracovního lidu.

vydává Česká Typografická Unie.

PŘEDPLATNÉ:

Na celý rok.....\$2.00
Na půl roku..... 1.00
Jednotlivá čísla.....5 centů.

Veškeré dopisy a zásilky buďtež adresovány:

Týdenní Hlasatel,

611 Centre Ave. Chicago, Ill.

Světová výstava.

— "Midway Plaisance" obohacena bude ještě jedním velice zajímavým podnikem, na němž bylo již s pracemi počato. Jedná se zde o to, aby divákům předvedena byla Neapole se sopkou Vesuvem. Světznámá elektrotechnická firma Siemens a Halske převezme zařízení toho podniku a proto můžeme očekávat něco velkolepého. Stavitel Hill vystaví budovu, která zdobena bude dorskými sloupy.

— V pondělí dne 17. dubna byli četní studující rozličných kolejí a universit všech států oblečeni do ozdobné uniformy "kolumbické gardy." Dostávají 60 dollarů měsíčně a kyne jim vhodná příležitost prohlednout si důkladně veškeré krásy výstavy, jak to obyčejnému smrtelníku, jenž půjde do výstavy jen několikrát za celou vystavní dobu, nebude možno. Mezi studenty-gardisty nachází se též mladý krajan pan Frant. Pelikán z Northwestern university který přidělen jest ženskému paláci.

— Dne 28. dubna bude obdiváno zasvěcení turecké mešity v turecké vesnici, k čemuž pozváni byli veškerí mohamedani v zemi této bydlicí. Robert Lenz vydal již dne 18. dubna klíče o mešity muezzinovi (knězi), Hadži Šimovi a od té doby nesmí až do ukončení výstavy noha nevěřícího přestoupiti prah mešity, která jest napodobením v malém prislulé mešity cařihradské. Jen málo Američanů jest ku slavnosti pozváno a sice jen nejpřednější vystavní úředníci a členové starobylého arabského řádu rytířů posvátného ol-táře. Jmenovaného dne vyjde průvod o 10½ hod. dopolední z hlavního stanu rytířů ol-tářových na Mcnroe ulici a za zvuků hudby provázen čestnou stráží dvanácti zuavů sultánových v parádních uniformách na nádraží na Lake ul. a odtud odjede se zvláštním vlakem na Midway Plaisance. Tam budou účastníci již očekávání 60 Arabů na koních a 40 velbloudů. Muezzin s výše minaretu bude hosty vítati jménem Allahovým a sultánovým a mohamedáni odeberou se potom do vnitř mešity, kam jenom věřícím přístup jest dovolen. Po bohoslužbách bude na konec slavnosti uspořádána hostina.

— První lokomotiva, která v Americe táhla železniční vlak nebyl "John Bull," kterou ředitelství pennsylvánské železnice do Chicaga zašle. Avšak "John Bull" byl první lokomotivou, které bylo užíváno na drahách, jež náležejí k síti pennsylvánské. Rozličné jiné lokomotivy již před tím v Americe byly užívány.

První lokomotiva v zemi nesla jméno "Stowbridge Lion," byla objednána z Anglie a podnikla svou první cestu dne 9. srpna 1829 v Homesdale v Pennsylvanii na dráze, po níž dopravováno bylo uhlí z dole. Tehdy byly v zemi jen dvě malé železniční tratě, a sice v Homesdale a v Mauch Chunku, Pa. Lokomotiva byla příliš těžká a nebylo jí dlouho používáno.

Kola a válce z této lokomotivy chovají se jako reliquie v národním museu ve Washingtonu. Zdar Roberta Stevensona s jeho lokomotivou "Rocket" na dráze Liverpool-Manchester v Anglii r. 1829, vzpružil též v Americe čilý život ve stavění železnic. Dráha Charleston-Hamburg v Jižní Karolině byla první, která vystavěna byla pro užívání lokomotiv. Ke konci 1830 konaly zde službu dvě lokomotivy, které zřízeny byly ve West Point a nesly jména "Best Friend" a "West Point."

Lokomotiva "John Bull" byla objednána dne 3. prosince 1830 v Anglii od Col. Stevensa z Hoboken, jenž se Stephensem Girardem v r. 1834 vymohl si koncesi ke stavbě dráhy filadelficko-kolumbické, která byla počátkem železniční sítě pennsylvánské. Lokomotiva byla v květnu 1831 ukončena a nejprve "P. Janet," později "John Bull No. 1." navána.

V několika dnech nastoupí cestu do Chicaga stará malá lokomotiva "John Bull" ve své původní jednoduché podobě s jedním plochým vozem, na němž starý velký vodní sud stojí, a s malým staromodním osobním vozem. Pojede jen za dne a bude dělati krátké denní cesty, aby byla lidu dána příležitost, poznati první počátky amerického železnictví.

— Národní výbor pro obřady a uvítání měl dne 17. dubna schůzi, kde bylo jednáno o uvítacích slavnostech ku počti potomka Kolumbova, vévody z Veraguy, a presidenta Clevelanda s průvodem.

Vypracování platného rozvrhu slavnosti svěřeno výboru, který hned druhého dne měl zasedání. Ve čtvrtek bude míti celý výbor pro obřady opět schůzi, kde rozvrh bude podán a k níž pozván bude též měšťanost chicagský Carter Harrison, aby po věděl, jak městské úřady se účastní uvítacích slavností.

— Ve stavitelském ohledu za nejkrásnější považují se administrativní budova a umělecký palác, které skutečně jsou ozdobami výstaviště. Je ovšem pravda, že jiné budovy mohou naplniti návštěvovatele úžasem, avšak ten, kdo v první řadě hledí na krásu a jest znalcem umění, nebude skrbliti obdivem pro tyto dva výtvoři umění stavitelského. Při zřizování jich nebylo též šetřeno penězy; na administrativní budovu, která jen 260 čtv. stop pokrývá, bylo vydáno skoro půl milionu; na umělecký palác, který ovšem k největším budovám výstaviště může počítán býti, věnováno skoro \$700,000.

Administrativní budova stojí trochu stranou od ostatních velkých budov, je však svou mocnou, zlatou barvou se skvoucí kopulí ze všech stran daleko viditelná. Tato kopule, která je 277½ stopy vysoká, vypíná se nad čtyřmi rožními pavilony, jež stavěny jsou v dorském slohu a je pokryta jakýmsi druhem hliníkoého bronzu, který v záři sluneční leskne se více než zlato. Při výzdobě a zařizování vnitřku nebylo též šetřeno práce a nákladu, o čemž svědčí skvostné dekorace, četné sochy a jiné ozdoby. V budově té mají své sídlo správní úřady, dále ve-

škeré osoby, které úředně na výstavišti jsou zaměstnány, vyjímaje zástupce cizích mocností, státní úředníky a přednosty rozličných oddělení, jichž povinností je držeti se v největší blízkosti ku budovám svých oddělení. Zde nalezá se přednost tiskové kanceláře M. P. Handy, známý anglicko-americký žurnalista; muž ten je velmi vřelý a ochotný k zástupcům tuzemských i cizozemských časopisů, kteroužto čestí málo úředníků se může vykáhati. Pro zpravodaje časopisů je v administrativní budově více velkých světlic zařizeno, kde své práce mohou vykonávati, což později nebude tak lehkým, až všichni zpravodajové a novináři, jichž přihlásilo se na tiskce,sem přibudou. Sedmdesát pět telegrafistů má být též v budově umístěno, což bude sloužiti jen ku pohodlí jich a úředníků. Mimo to naleznou ve správní budově přístřeší následující ústavy a osoby: Požární a policejní oddělení, ambulanci úředníci, lékárna, informační kancelář, kancelář pro veřejné pohodlí, zahraniční oddělení, poštovní úřad, banka a restaurace, kterážto však určena jest jen pro obyvatele budovy.

V uměleckém paláci sneseny budou umělecké poklady skorem ze všech končin světa. Poněvadž předměty ty mají ohromnou cenu, byla budova úplně ohnivzdornou učiněna; jest stavěna jen ze železa a cihel, na zevnější straně jako většina ostatních budov má štukatérské ozdoby, čímž nabývá vzezření mramorového paláce. Podobá se skutečně paláci se svým dlouhým sloupořadím, se svými obrovskými chodbami, a jen málc uměleckých sbírek evropských může se svým zevnějškem a vnitřkem s ním měřiti. Palác umělecký postaven je na ploše 520x320 st. a jest též korunován kopulí. Je stavěn ve slohu jonickém.

Kolem budovy jsou postaveny sochy, ponejvíce nápodobeniny klasických sochařských děl řeckých. Ve vnitřku budovy kolem do kola táhnou se 40 st. široké galerie. Z nich přijde se do menších síní a světlic, určených k uschování nejsostnějších uměleckých pokladů. Mezi francouzskými, německými, italskými a anglickými uměleckými díly bude nám možno setkat se též s výtvoři našich umělců českých, kteří zajisté nebudou na místě posledním. Syého času podali jsme zprávu, kteří čeští umělci díla svá na výstavu zašlou.

— Do "Buffalo Bills Show" přibýlo dne 19. dubna 100 Indtánů. Přijezd rudokožců byl určen na 8. hod. ranní, zdržel se však o celých 7. hod., poněvadž vlak měl špatnou cestu.

— Vlvy jezera michiganského v posledních dnech dmuly se a bouřily v té míře, že n dělaly škody na budovách a na rozličných pobřežních zařízeních za \$5000.

— Polská restaurace na výstavišti byla dne 20. dubna slavnostně zahájena. V hlavní síni skvěl se znak Polsky soblým orlem. V jídelnách postaveni byli čapkové, na něž Polska jest tak bohata. Kuchaři zde zaměstnaní připravují jídla dle kuchyně polské a francouzské. Dne 8. května bude zde slavnostně svícen svátek sv. Stanislava.

— Podstavec velkého Yerkesova dalekohledu, který bude postaven ve hvězdárně chicagské university, již zřizena býti má u Geneva Lake, bude vystaven též na světové výstavě. Jest to práce firmy Warney & Swasey v Clevelandu, která již podobný podstavec sestrojila pro Lickovu hvězdárnu v Kalifornii.

Železný sloup, na němž má dalekohled spočívati, jest 40 stop vysoký a objem jeho měří 6x10 stop. Dalekohled sám bude sestávat z ocelové roury, mající 4 stopy v průměru a 64 stopy dlouhé.

Přístroj ten bude kontrolován elektřinou a podlaha observatoře pomocí hydraulických strojů bude se pohybovati dolu a nahoru. Nad dalekohledem klenouti se bude ocelový dóm, který bude míti v průměru asi 85 stop. Otvor ku pozorování těles nebeských bude 15 stop široký a může býti elektrickým motorem uzavřen. Otáčení se dómu vykoná se též elektrickou silou. Předmětnice dalekohledu objednána jest v Cambridgeportu a bude až v prosinci tohoto roku hotova.

— Dne 26. dubna bude pod správou pana Königa z Vídně na "Midway Plaisance" zřízena kavárna slavnostně zahájena. Budova jest již hotova, předměty potřebné ku vnitřnímu zařízení došly již na místo a v krátkem čase bude již budova oživena sklepníky a jinými služebními duchy. Správce König ujišťuje že "Nová Vídeň", jak vídeňská kavárna se nazývá, stane se dostaveníčkem všech, kdož vídeňský život z veselých stránek budou chtít poznati. Všechno bude zde "first class" a Rakušané a jich přátelé budou se zde cítiti jako doma, až zavzní prostorou vábné zvuky vídeňského valčíku.

— Po dlouhém otálení konečně došla zpráva, že výstava dánské vlády již jest na cestě z New Yorku do Chicaga. Zásylka vyšla již dne 8. leřna z přístavu kodaňského na zvláštním parníku, k tomu účell určeném. Hned u přístavu dostala se loď mezi ledy a když náhle uhodily mrazy, zamrzla a teprve dne 14. března mohla dále plouti. Když urazila 1400 námořních mil, zlomila se důležitá část kormidla; byla šťastně opravena, avšak brzy se nehoda opakovala, čímž loď opět značně se zdržela. Proto dostala se loď až 12. dubna do přístavu v New Yorku. Komisař dánský, Emil Meyer, doufá, že dánská výstava přes všechny ty obtíže, které jí bylo přestáti, bude v čas zařizena a že sloužiti bude ke cti své země. Zásylku doprovázejí 24 dělníci z Dánska.

Kalifornii byla vykážána prostora as tři čtvrtě akru v severovýchodním úhlu Midway Plaisance pro zařizování pomerančové zahrady, která kolem do kola obklopena býti má palmami. Pomeranče a citrony budou zaslány co nejdříve. Mimo to je celý vnitřní jižní dvůr zahradnického paláce určen pro Kalifornii; tam budou umístěny mimo pomerančové a citronové stromy, palmy, banany a agany a jiné polotropické rostliny, kdežto množství divokých květin bude roztroušeno tu a tam ve sklenících.

Vlak sestávající z 12 vozů, plných těchto rostlin, vyjel dne 12. dubna z Los Angeles. Zahradnická výstava sama obsahovati bude všechny druhy čerstvého, sušeného a u ožněného ovoce, stolních hroznů, hrozinek a pod.

Na výstavě vinařské zasluží zmínky vinný sklep ve zmenšeném měřítku, jenž nalézati se bude uvnitř kmene stromu.

Ve zvlášť zřízené místnosti ve státní budově budou podávána hostům kalifornská vína a plody a kolem celé kopule budovy vlnouti se bude divoká vinná réva a břečtan.

V hornické budově ukazovány budou cenné předměty, které po řadu let byly nahromaděny. Budeme zde vidět valouny zlata, které John Marshall v r. 1848 nalezl, rozličné ukázky